

19. marts 2015

J.nr. 2015-000789

NOTAT

Udmøntning af integrationsudspillet "Alle skal bidrage - flygtninge og indvandrere hurtigere i beskæftigelse"

Lovforslaget om ændring af integrationsloven m.fl. udmønter de elementer fra regeringens integrationsudspil, "Alle skal bidrage - flygtninge og indvandrere hurtigere i beskæftigelse", der kræver lovændring.

Lovforslaget om ændring af integrationsloven m.fl. udmønter de elementer fra regeringens integrationsudspil, der vedrører det jobrettede integrationsprogram for nytilkomne flygtninge og familiesammenførte, som kræver lovændring.

Nedenfor beskrives først hovedelementerne i lovforslaget og de steder, hvor det har været nødvendigt at foretage præciseringer eller valg i forbindelse med udmøntningen.

Efterfølgende beskrives elementer, som ikke fremgår direkte af udspillet, men som det er valgt at medtage i lovudkastet.

Slutteligt beskrives lovforslagets konsekvenser for frikommuneforsøget.

1. Indsatsen under integrationsprogrammet

I forlængelse af regeringens udspil indføres der med lovudkastet ret og pligt til virksomhedsrettede tilbud senest 3 måneder efter, at kommunen har overtaget ansvaret for en flygtning eller familiesammenført udlænding, som modtager kontanthjælp eller uddannelseshjælp. Som nye redskaber under integrationsprogrammet indføres der nytteindsats og særligt tilrettelagte virksomhedsrettede forløb (i regeringens udspil betegnet "forforløb").

Nytteindsats

Nytteindsats findes i dag i den generelle beskæftigelsesindsats og er primært målrettet ledige, som ikke har behov for opkvalificering i forhold til job eller uddannelse. Ligesom i den generelle indsats består tilbuddet af samfundsnyttige opgaver hos offentlige arbejdsgivere, hvor formålet er, at personen skal yde for sin ydelse. Ligeledes gælder de samme værnsregler som i den generelle indsats.

Særligt tilrettelagte virksomhedsrettede tilbud (forforløb)

I forlængelse af regeringens udspil foreslås det, at det første ret og pligt tilbud i indsatsen for aktivitetsparate kan være et forforløb til en virksomhedsplads i form af et særligt tilrettelagt virksomhedsrettet tilbud.

Tilbuddet har blandt andet til formål at understøtte, at udlændinge, der ikke er i stand til at deltage i de almindelige beskæftigelsesrettede tilbud, bliver i stand til at deltage i egentlige virksomhedsforløb.

Forløbet består af følgende elementer:

- Introduktion, hvor der arbejdes med borgerens forudsætninger og motivation og med at få identificeret relevante arbejdsopgaver for borgeren.
- Individuel matchning og etablering af kontakt mellem virksomhed og borger, hvor der udarbejdes en særskilt jobaftale med den relevante arbejdsplads. Dette indebærer blandt andet en beskrivelse af arbejdsopgaver og at finde en kontaktperson på arbejdspladsen.
- Fastholdelse af borgeren i tilbuddet. Forløbet starter, inden borgeren deltager i et virksomhedsrettet tilbud, men kan fortsætte, mens borgeren deltager i det virksomhedsrettede tilbud for at sikre borgerens fastholdelse.

Forløbene kan indgå som et ret og pligt-tilbud i op til 13 uger for aktivitetsparate i forbindelse med det første tilbud. En eventuel forlængelse af tilbuddet vil ikke kunne erstatte udlændingens ret og pligt til virksomhedsrettede tilbud (virksomhedspraktik, job med løntilskud eller nytteindsats).

2. Forløbet under integrationsprogrammet

Det har hidtil fremgået af integrationsloven, at der skal være opfølgning på integrationskontrakten mindst hver 3. måned.

I forlængelse af regeringsudspillet forslag til en grundigere visitation og tidlig afklaring indføres der i lovudkastet et krav om, at den første samtale skal afholdes inden for 1 uge efter, at kommunen har overtaget ansvaret for udlændingen. Hvis udlændingen ikke har taget ophold i kommunen på det tidspunkt, hvor kommunen overtager ansvaret for vedkommende, foreslås det, at samtalen afholdes senest 1 uge efter, at udlændingen har taget ophold i kommunen.

Dernæst skal der afholdes mindst to yderligere samtaler inden for de første 3 måneder og et kontaktførløb, hvor der skal være samtaler mindst hver 3. måned.

Som en konsekvens af det tætte opfølgningsforløb, foreslås det, at den særlige regel om en særskilt cv-samtale efter 3 uger udgår, idet cv'et vil blive drøftet som led i det nye intensiverede samtaleforløb, herunder samtalen inden for den første uge. Der vil forsat skulle udarbejdes et cv inden for 3 uger svarende til reglerne for kontakthjælpsmodtagere i den generelle beskæftigelsesindsats, jf. også pkt. 11 nedenfor vedr. CV.

Danskuddannelse

Henvielse til danskuddannelse vil ifølge lovudkastet foregå i forbindelse med kontaktførløbet. Der ændres ikke på kravet om, at personen skal henvises til danskuddannelse inden for den første måned. I lovudkastets bemærkninger præciseres det, at danskuddannelse i videst muligt omfang skal kombineres med den virksomhedsrettede indsats, fx ved at lade danskundervisningen foregå på en virksomhed, eller ved at kommunen afsætter bestemte ugedage til danskundervisning.

3. Regelforenklning af planer: Integrationskontrakten afløses af Min Plan på Jobnet

I forlængelse af integrationsudspillet foreslås det, at integrationskontrakten afløses af "Min Plan" på Jobnet, hvor det aftalte om integrationsprogrammet fremover vil fremgå. Der opretholdes de samme krav for borgeren og kommunen. Borgerens rettigheder og pligter vil således være de samme, ligesom informationen herom til borgeren om rådighed, sanktioner mv. vil være den samme. Endelig vil der gælde den samme opfølgning som i dag.

"Min Plan" til øvrige ledige blev indført med aftalen om en beskæftigelsesreform fra juni 2014, og den træder i kraft pr. 1. juli 2015. På den lediges "Min Plan" fremgår blandt andet tilbud, aktiviteter og aftaler, som skal bringe personen tættere på job eller uddannelse.

Ifølge udspillet skal udlændinge efter 1 år i integrationsprogrammet have en styrket indsats. Det indebærer blandt andet, at de aktivitetsparate udlændinge efter 1 år skal have deres sag behandlet i rehabiliteringsteamet. For disse vil også rehabiliteringsplanens indsatsdel komme til at fremgå af "Min Plan."

4. Tidlig afklaring og visitation

Overensstemmende med udspillet skal en udlænding, som modtager kontanthjælp eller uddannelseshjælp, igennem et intensiveret samtaleforløb de første tre måneder efter, at kommunen har overtaget ansvaret for personen. Svarende til regelsættet i det almindelige kontanthjælpssystem visiteres uddannelseshjælpsmodtagere som åbenlyst uddannelsesparat, almindeligt uddannelsesparat eller aktivitetsparat og kontanthjælpsmodtagere visiteres som enten jobparat eller aktivitetsparat.

Der vil inden for de første tre måneder ske en generel kompetenceafklaring af personerne. Personer, som har bestået en uddannelse i deres hjemland, vil få tilbudt en formel vurdering af deres uddannelseskvalifikationer, hvor det vurderes relevant. Øvrige vil efter behov få tilbud om en formel realkompetencevurdering i uddannelsessystemet, forudsat at pågældende opfylder betingelserne for at få en sådan vurdering.

5. Uddannelsespålæg til udlændinge under 30 år, som ikke har en uddannelse

Efter de gældende regler i integrationsloven gives der alene uddannelsespålæg til unge op til 25 år, og det skal kun gives, såfremt kommunen vurderer, at den unge vil være i stand til at gennemføre en uddannelse på almindelige vilkår, og den unge ikke har forsørgelsespligt over for hjemmeboende børn.

I forlængelse af regeringens udspil ophæves med lovudkastet den gældende bestemmelse om uddannelsespålæg og erstattes af de regler, der gælder for uddannelsespålæg i den generelle beskæftigelsesindsats (kontanthjælpsområdet), således at disse regler også kommer til at gælde for nytilkomne udlændinge omfattet af integrationsprogrammet.

Det indebærer, at alle uddannelseshjælpsmodtagere under 30 år (personer, som ikke har en erhvervskompetencegivende uddannelse) skal have et uddannelsespålæg.

For modtagere af uddannelseshjælp skal tilbuddene ligesom i den generelle beskæftigelsesindsats have et indhold, der kan hjælpe personen til at blive afklaret om sit uddannelsesvalg, og som motiverer personen til at gå i gang med en uddannelse. Ønsker en udlænding fx en uddannelse på det pædagogiske område, kunne et tilbud fx bestå af et forløb i virksomhedspraktik i en børnehave.

6. Styrket indsats efter det første år med personlig job- eller uddannelsesformidler og rehabiliteringsteam

Ifølge udspillet skal udlændinge efter 1 år i integrationsprogrammet som ovenfor nævnt have en styrket indsats. Udlændinge, der er visiteret som jobparate, skal efter det første år have en personlig jobformidler, som hjælper med alle relevante led af jobsøgningen. Og udlændinge, der er visiteret uddannelsesparate, skal efter det første år have en personlig uddannelsesformidler, som hjælper med alle relevante led af uddannelsespålægget.

Udlændinge, som er visiteret som aktivitetsparate, skal efter det første år have deres sag behandlet i rehabiliteringsteamet med henblik på at fastlægge en tværfaglig indsatsplan. Før sagen forelægges for teamet, skal rehabiliteringsplanens forberedende del udarbejdes. Hvis der allerede er udarbejdet en integrationsplan, kan de relevante oplysninger om uddannelses- og beskæftigelsesmæssige, social- og sundhedsmæssige forhold videreføres i sagen. Sagen kan forelægges for teamet med de allerede indhentede lægelige oplysninger, hvis sagen vurderes at være tilstrækkeligt belyst.

7. Koordinerende sagsbehandler

Overensstemmende med udspillet indføres der en ret til koordinerende sagsbehandler for alle aktivitetsparate uddannelses- og kontanthjælpsmodtagere i integrationsprogrammet.

For så vidt angår de udlændinge, som efter 1 år i integrationsprogrammet skal have et styrket forløb, udarbejder den koordinerende sagsbehandler rehabiliteringsplanens indsatsdel sammen med udlændingen, ligesom sagsbehandleren foretager den løbende opfølgning i sagen og understøtter, at udlændingen realiserer uddannelses- eller beskæftigelsesmålet.

8. Harmonisering af regler om ydelser i den generelle beskæftigelsesindsats

Efter de gældende regler i integrationsloven modtager alle nytilkomne udlændinge, der i dag skal påbegynde et integrationsprogram efter integrationsloven, kontanthjælp under forløbet, uanset deres alder og uanset om de har en erhvervskompetencegivende uddannelse.

I forlængelse af regeringsudspillet foreslås en harmonisering med reglerne for kontanthjælp og uddannelseshjælp, som blev indført med kontanthjælpsreformen.

Regelændringen indebærer, at unge under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse, der deltager i integrationsprogrammet efter integrationsloven, fremover skal modtage uddannelseshjælp ligesom øvrige unge under 30 år uden en erhvervskompetencegivende uddannelse.

Satserne for grundydelsen for uddannelseshjælp, som disse unge udlændinge vil få fremover, er fastsat på niveau med SU-satserne og afhænger blandt andet af, om personen har forsørgelsespligt over for eget barn/børn under 18 år.

Som det allerede gælder for uddannelseshjælpsmodtagere i den generelle indsats, vil en aktivitetsparat ung uddannelseshjælpsmodtager, der er omfattet af integrationsprogrammet efter integrationsloven, kunne få aktivitetstillæg efter tre måneder med uddannelseshjælp. I helt særlige tilfælde, hvor en person har særligt komplekse udfordringer i form af helbredsmæssige eller sociale barrierer, og hvor kommunen har visiteret personen som aktivitetsparat ved den første samtale efter senest en uge, har personen ret til aktivitetstillæg fra dette tidspunkt.

Forslaget indebærer også, at de gældende regler om barselstillæg til uddannelseshjælp vil gælde for de unge under 30 år, der er omfattet af integrationsprogrammet og visiteret som uddannelsesparate.

9. Målretning af resultattilskuddet til kommunerne med henblik på øget fokus på job og uddannelse for udlændinge

Kommunerne har efter gældende regler mulighed for at opnå et resultattilskud for hver af de nytilkomne flygtninge eller familiesammenførte udlændinge, som deltager i et integrationsprogram, og som har en integrationskontrakt. Kommunerne kan hjemtage tre resultattilskud for den samme udlænding for henholdsvis beskæftigelse, uddannelse og danskprøve, hvis betingelserne herfor er opfyldt.

Det foreslås, at der gennemføres en målretning af resultattilskuddene, som skal øge kommunernes fokus på, at udlændinge under integrationsprogrammet kommer i job eller ordinær uddannelse:

Resultattilskuddet for ustøttet beskæftigelse og ordinær uddannelse fordobles de første to år og fastholdes uændret i det tredje. Fordoblingen finansieres ved, at resultattilskuddet for bestået prøve i dansk halveres.

Nedsættelsen af tilskuddet til danskuddannelse skal ses i sammenhæng med omlægningen af den aktive indsats i integrationsprogrammet, idet omlægningen vil styrke kommunernes fokus på at tilbyde de ledige en virksomhedsrettet indsats.

Kriterierne for at opnå tilskuddene bevares uændrede.

10. Overgangsbestemmelser

Alle personer, som kommunen overtager ansvaret for efter lovens ikrafttræden, omfattes af den nye indsats i integrationsprogrammet.

Udlændinge, som har været mindre end 1 år i det eksisterende integrationsprogram, skal ved lovens ikrafttræden have en indsats efter de principper, som anvendes i det foreslåede program, når de har været i programmet i 1 år.

Øvrige udlændinge omfattes ikke af det nye program.

Forslaget medfører eksempelvis, at en udlænding, som efter de gamle regler er startet i integrationsprogrammet i december 2014, skal visiteres i december 2015 og herefter indgå i programmet efter de nye regler. Det samlede program kan fortsat højst vare 3 år.

De udlændinge, som kommunen har overtaget ansvaret for mere end 12 måneder inden lovens ikrafttræden, fortsætter efter de hidtidige regler. Ydelsesmæssigt vil denne persongruppe derfor fortsætte med at modtage kontanthjælp efter § 25 i lov om aktiv socialpolitik, uanset om de er fyldt 30 år eller ej, og uanset om de har en kompetencegivende uddannelse eller ej. Indsatsmæssigt vil persongruppen ligeledes fortsætte med at modtage indsats efter de hidtidigt gældende regler.

11. Elementer i lovudkastet, der ikke følger eksplicit af udspillet

Ved udarbejdelsen af lovudkastet er der på visse områder foretaget valg eller præciseringer for så vidt angår områder, der ikke fremgår tydeligt af udspillet. I den forbindelse fremhæves følgende:

Erklæringen om integration og aktivt medborgerskab

Ifølge integrationsloven skal udlændingen samtidig med integrationskontraktens indgåelse senest 1 måned efter, at kommunen har overtaget ansvaret for vedkommende, underskrive en erklæring om integration og aktivt medborgerskab i det danske samfund.

Da integrationskontrakten foreslås ophævet, foreslås det, at udlændingen fremover skal anmodes om at underskrive erklæringen samtidig med, at kommunen tilbyder vedkommende den frivillige integrationsplan. Planen skal tilbydes inden for 3 måneder. Erklæringen hører naturligt sammen med integrationsplanen, da både erklæringen og integrationsplanen har et bredere fokus på udlændingens generelle integration og medborgerskab i det danske samfund.

Erklæring om integration og aktivt medborgerskab i det danske samfund har betydning for udlændingens senere mulighed for at blive meddelt tidsubegrænset opholdstilladelse, idet det normalt er en betingelse for meddelelse af tidsubegrænset, at udlændingen forinden har underskrevet erklæringen. Det har dog ingen betydning, om udlændingen underskriver erklæringen samtidig med indgåelse af integrationskontrakten eller på et senere tidspunkt. Den foreslåede ændring af tidspunktet for underskrivelse af erklæringen har således ikke nogen retlig betydning.

CV

Efter de gældende regler i integrationsloven skal udlændinge, der modtager kontanthjælp alene på grund af ledighed, udarbejde cv på Jobnet senest 3 uger efter tilmelding i jobcenteret, og personen skal løbende opdatere cv'et og ugentligt tjekke sine jobforslag og dermed bekræfte, at vedkommende er aktivt jobsøgende.

Dette svarer til reglerne i den generelle beskæftigelsesindsats, hvor tilsvarende dog også gælder for åbenlyst uddannelsesparate uddannelseshjælpsmodtagere og aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere. For de aktivitetsparate er reglen dog endnu ikke trådt i kraft, hvilket sker på et senere tidspunkt, som ministeren fastsætter.

Det foreslås med lovudkastet, at der indføres samme bestemmelser for cv'et for udlændinge under integrationsprogrammet, dog således, at jobcentrene efter en konkret vurdering får mulighed for at undtage en udlænding fra at ugentligt tjekke sine jobforslag og dermed bekræfte sin aktive jobsøgning, hvis personen ikke vurderes at have tilstrækkelige sprogkunderskaber til dette. Det præciseres samtidig, at kommunen er forpligtet til at sørge for, at personen hurtigst muligt bliver i stand til ugentligt at tjekke sine jobforslag.

Det er desuden valgt at lade følgende elementer indgå i lovudkastet.

Harmonisering af visse regler for aktive tilbud

Det foreslås, at reglerne fra den generelle beskæftigelsesindsats om, at kontant- og uddannelseshjælpsmodtagere har ret til et tilbud om virksomhedspraktik og løntilskud, som de selv har fundet, samt at reglerne om, at der skal gælde et rimelighedskrav for løntilskud, også skal omfatte tilbud efter integrationsloven. I forhold til virksomhedspraktik under integrationsprogrammet gælder allerede et rimelighedskrav.

Rådighedsloft for udgifter til danskuddannelse

I aftale om midlertidig arbejdsmarkedsydelse fra maj 2013 blev det aftalt, at rådighedsbeløbet også skal omfatte udgifter til danskuddannelse for personer, som ikke har færdiggjort danskuddannelsen under integrationsprogrammet og introduktionsforløbet inden for de givne frister. På finansloven for 2015 er indsat en tekstanmærkning (nr. 150), som præciserer udvidelsen, og ændringen herom i lovudkastet er en formalisering heraf.

12. Lovforslagets konsekvenser for frikommuneforsøgene

Forslaget berører to frikommuneforsøg:

1. En frikommune kan selv tilrettelægge hyppighed, form og indhold for opfølgning på integrationskontrakten for udlændinge, som modtager kontanthjælp.

Det er i forslaget valgt, at frikommunen kan tilrettelægge hyppigheden, formen og indholdet af opfølgningen på ”Min Plan” for kontanthjælps- og uddannelseshjælpsmodtagere, som deltager i integrationsprogrammet.

2. En frikommune kan beslutte, at integrationskontrakten kan indeholdes i én fælles plan.

Det er valgt, at frikommunen kan beslutte, at integrationsprogrammet indeholdes i én fælles plan.